
PAMFLET
1591

Tractaet van tBestandt/

gemaect ende besloten binnen de Stadt ende Cite van Antwerpen/den negensten Aprilis 1609 voor den tijdt van twaelf Jaren/ tusschen de Commissarisen vande Serenissime Princen/ Eertshertoghen/ Albertus ende Isabella Clara Eugenia zoo wel in den naem vande Majesteyt Catholijcke / als den haren: Met de Commissarisen ende Ghedeputeerde van de Illustre Heeren Staten Generael vande vereenichde Provincien der Nederlanden: Ende dat door het tusschen komen/ende met advijs vande Heeren Ambassadeurs vande Koningen/ den alder-Christelijcksten/ ende van groot Bretaignien.

TOT ROTTERDAM,
By Jan van Waesberghe. 1609.
Met consent vande Heeren Burghermeesteren.

Alzoo de serenissime Princen/ Eertz-
Hertoghen/ Albert ende Isabella Clara Eugenia/ etc.
ghemaect hadden den vier ende twintichsten Aprilis/ indē
Jare Duysent ses hondert ende zeven/ een bestandt ende
ophoudinghe van Wapenen voor acht Maenden/ met de
Illustre Heeren/ de Staten Generael vande Vereenich-
de Provintien der Nederlanden/ in qualiteyt/ ende als
d'zelve houdende voor vrije Staten/ Provincien ende
Landen/ op de welcke Sylieden niet en pretenderen: Welcke Bestandt moste
worden gheratificeert/ met ghelijcke verklaringhe/ by de Majesteyt vanden Ca-
tholijcken Coninc/ voor zoo veel hem tzelve mochte aengaen/ ende die voorsz.
Ratificatie/ ende verklaringhe overghelevert aende voorsz. Heeren Staten/
drie Maenden nae tselve Bestandt/ ghelijc ghedaen is/ by opene Brieven van-
den achtienden Septembris inden zelven Jare/ Ende daerenboven ghegeven
aende voorsz. Heeren Eertzhertogen/ Procuratie speciael den thienden Janu-
arij sesthien-hondert ende acht/ Omme zoo in syne/ als in haere namen te doen
tghene sylupden zouden oordeelen behoorlijc omme te komen tot eene goede
Vrede/ ofte een Bestandt voor langhe Jaren: In ghevolch van welcke Procu-
ratie/ die voorsz. Heeren Eertz-Hertoghen ooc by haere Brieven van Commis-
sie vanden zeven ende twintichsten vande zelve Maent/ ghenommeert/ ende
ghedeputeert hadden Commissarisen omme te handelen/ ende tracteren inde
voorsz. namen ende qualiteyten/ ende by die ghelegheutheyt gheconsenteert en-
de gheaccoordeert/ dat het voorsz. Bestandt zoude worden verlenght ende ghe-
continueert/ tot verscheyden reysen/ ende zelfs den twintichsten Mey/ tot het
eynde vanden Jare sesthien-hondert en acht/ Maer tot meer reysen vergadert
gheweest zijnde/ metten ghedeputeerden vanden voorsz. Heeren Staten/ die ooc
vanden zelven Procuratie ende Commissie hadden/ ghedateert den vijfden Fe-
bruarij des voorsz. Jaers en hadden niet eens konnen worden opte voorschre-
ven Vrede/ omme vele groote swaricheyden onder henluyden ontstaen/ Ter
welcker oorzaecken die Heeren Ambassadeurs vanden Coninghen/ den Alder-
Christelijcxsten/ ende van groot Bretaignien/ die Chur-Fursten/ Paltz/ ende
van Brandenburch/ die Marc Grave van Ansbach/ ende Landt Grave van
Hessen/ ghezonden opte plaetse/ van weghen die voorsz. Heeren Coninghen/ en-
de Princen/ omme te helpen voorderen een zoo goet werc/ siende dat sylupden
ghereet waren omme te scheyden/ ende breecken die gheheele handelinghe/ had-
den gheproponeert een Bestandt voor langhe Jaren/ op zekere condition be-
grepen in een gheschrift/ ghegheven van haren tweghen/ aende eene/ ende an-
dere/ met begheerte ende vermaninghe haer daer mede te willen conformeren/
Op welcke gheschrifte verscheyden andere swarichden wederom ontstaen zijn-
de/ waren ten lesten op huyden den neghenden Aprilis duysent ses hondert en-
de neghen/ vergadert Messire Ambrosio Spinola/ Marquis van Benaffro/
Ridder vande Ordre vanden gulden Vliese/ vanden Raedt van State/ ende
vanden Oorloghe van syne Chatolijcke Majesteyt/ Maistre de Camp Gene-

rael van ſyne Leghers / etc. Meſſire Jehan Richardot / Ridder / Heere van
Barly, vanden Raedt van Staten, Hooft-Preſident vandẽ privé Raedt van
hare Hoocheden / etc. Jehan de Mancicidor / vanden Raedt vanden Oorlo-
ge / eñ Secretaris van ſyne voorſz Catholijcke Majeſteyt: De eerwaerdige
Pater Broeder Johan Neyen / Commiſſaris generael vande Ordre van ſint
Franſoys inde Nederlanden / ende Meſſire Loys Verreycken / Ridder / Au-
diencier / ende eerſte Secretaris van hare voorſz Hoocheden / in krachte van
de brieven van Procuratie vande voorſz Heeren Eertzhertoghen / omme te
tracteren zoo in hunne namen / als inden naem vanden voorſz Heere Catho-
lijcken Koninc / den inhoudt van welcke Procuratie hier na is gheinſereert /
met die vanden voorſz Heere Koninc vande eene zijde / ende Meſſire Wilhelm
Loduwijc / Grave van Naſſau / Catzenelleboghen / Viaenden / Dietz / etc.
Heere van Bilſteyn / Gouverneur ende Capiteyn Generael van Vrieſlandt /
Stadt Groeninghen / ende Ommelanden / Drenthe / etc. Meſſire Walraven /
Heere van Brederoode / Vianen / Burchgraef van Utrecht / Heere vã Ameyden /
den / Kloetinghen / etc. de Heere Cornelis van Ghent / Heere van Loenen / eñ
Weyneſwijc / Burchgraef ende Rechter van het Rijc / ende vande Stadt
van Nimmeghen: Meſſire Johan van Oldenbarnevelt / Ridder / Heere van
den Tempel / Rodenrijs / etc. Advocaet / ende Bewaerder van tgroote Zegel /
Charteren / ende Regiſteren van Hollandt ende Weſt-Vrieſlandt: Meſſire
Jaques de Malderee / Ridder / Heere van Heyes / etc. eerſte ende repreſente-
rende den Adel inde Staten / ende Raedt van het Graefſchap van Zeelandt:
de Heeren / Gerardt van Renesse / Heere vander Aa / vã Streefkercken / Nieu-
leckerlandt / etc. Gellius Hillama / Doctoor inde Rechten / Raedt ordinaris
inden Raedt van Vrieslandt: Jehan Sloeth / Heere van Sallicq / Droſſaert
van het Landt van Vollenhoo / ende Caſteleyn vande Heerlijchheyt Cuinder:
ende Abel Coenders van Helpen / Heere in Faen / ende Cantes / inden naem
vande voorſz Heeren Staten, oock in krachte van hunne Brieven van Procu-
ratie ende Commiſſie / van ghelijcken hier naer gheinſereert ter anderen / de-
welcke met interventie ende door het advijs van Meſſire Pierre Jeannin /
Ridder / Baron van Chagni / ende Monjheu / Raedt vanden alder-Chriſte-
lijcſten Koninc, in ſynen Raedt van Staten / ende ſynen Ambaſſadeur extra-
ordinaris aende voorſz Heeren Staten / ende Meſſire Elye de la Place / Rid-
der / Heere van Ruſſy / Burchgraef vã Machault / oock Raedt inden voorſchre-
ven Raedt van Staten / ordinaris Edelman vande Kamer vanden voorſz
Koninc / Baillu ende Capiteyn van Vitry le Franſoys / ende ſynen Ambaſ-
ſadeur ordinaris / reſiderende by de voorſz Heeren Staten / Meſſire Richard
Spencer / Ridder / Edelman ordinaris vande privee-Kamer vanden Koninc
van groot Bretaignien / eñ ſynen Ambaſſadeur extraordinaris aende voorſz
Heeren Saten / ende Meſſire Rodolphe Winwoud / Ridder / Ambaſſadeur
ordinaris / ende Raedt vanden voorſz Koninc inden Raedt van Staten der
voorſz Provincien / gheaccordeert zijn inde forme ende maniere die hier naer
volcht.

Inden

I.

IN den eersten de voorsz Heeren Eertzhertoghen verklaren/zoo in hunne namen/als inden naem vanden voorsz Heere Koninc/dat sylieden te vreden zijn te tracteren mette voorsz Heeren Generael vande vereenichde Provincien/in qualiteyt/ende als de zelve houdende voor vrije Landen/Provincien/ende Staten/op dewelcke sylieden niet en pretenderen/ende te maken met hun inde voorsz namen ende qualiteyten/ghelijc sy doen by dese jeghenwoordighe/een Bestandt/opte conditien hier na beschreven ende verklaert.

II.

Te weten/dat tvoorsz Bestandt zal wesen goet/vast/ghetrou/ende onverbrekelijc/ende voor den tijdt van twaelf Jaren/gheduerende dewelcke wesen zal ophoudinge van alle acten van vyantschap/van wat fatsoen dat die zijn/tusschen den voorsz Heeren Koninc/Eertzhertogen/ende Staten Generael/zoo ter Zee/andere Wateren/als te Lande/in alle hunlieden Koninckrijcken/Landtschappen/Landen/ende Heerlijcheden/ende voor alle hunlieden Onderzaten ende Inwoonderen van wat qualiteyt ende conditie die zijn/zonder wtzonderinghe van plaetsen ofte persoonen.

III.

Een yeghelijc zal behouden/ende dadelijc ghebruycken de Landtschappen/Steden/Plaetsen/Landen/ende Heerlijcheden die hy jegenwoordich houdt ende bezit/zonder daerinne ghetroubleert ofte belet te worden/in wat maniere dattet zij/gheduerende tvoorsz Bestandt : Daer onder men verstaet te begrijpen de Vlecken/Dorpen/Ghehuchten/ende platte Landen/die daer van dependeren.

IIII.

De Onderzaten ende Inwoonderen vande Landtschappen vande voorsz Heeren Koninc/Eertzhertoghen/eñ Staten/zullen gheduerende dit Bestandt alle goede correspondentie ende vrientschap te zamen hebben/zonder te ghedencken d'offensien ende schaden die sylieden hier voren hebben gheleden: zullen oock moghen komen eñ blijven inde Landtschappen de eene vande andere/ende daer doen hunne traffique ende commercien in alle verzekertheyt/zoo ter Zee/andere Wateren/als te Lande/twelc nochtans den voorsz Heere Koninc verstaet te wesen ghereftringeert/ende gelimiteert aende Koninckrijcken/Landtschappen/Landen/ende Heerlijcheden/die hy houdt ende bezit in Europa/ende andere plaetsen ende Zeen/alwaer de Onderzaten vande Koningen/ende Princen/die syne vrienden eñ geallieerden zijn/hebben de voorsz traffique by onderlinghe bewillinghe : Ende aengaende de Plaetsen/Steden/Ports/ende Havenen/die hy houdt buyten de voorsz Limiten/dat de voorsz Heeren Staten/ende hunne Onderzaten daer niet en zullen moghen exerceren eenighe traffique/zonder expresse toelatinghe vanden voorsz Heere Koninc: Wel zullen sylieden tvoorsz traffiq moghen doen (indien hunlieden zulcx goet dunct) inde Landen van alle andere Princen/Potentaten/ende Volckeren diet hunlieden zullen willen toelaten/(oock buyten de voorsz Limiten) zonder dat den voorsz Heere Koninc/syne Officieren ende Onderzaten/die van hem dependeren/zullen doen eenich belet wt dier oorzake aende Princen/Potentaten/ende Volckeren/die hunlieden tzelve hebben toeghela-

ten/ ofte zullen toelaten/ noch van gelijcken aen hunlieden/noch aenden particulieren/metten welcken sylieden gedaen hebben/ende doen zullen de voorsz traffique.

V.

Ende ter wijlen noodich is een goeden langhen tijdt om t'adverteren den ghenen die buyten de voorsz Limiten met macht ende Schepen zijn / om te desisteren van alle acten van Hostiliteyt/ Is gheaccordeert dat het Bestandt daer niet en zal beginnen dan van heden in een Jaer : welverstaende / dat indien het advijs van tvoorsz Bestandt daer eer kan wesen/ dat van alsdan de vyantschap daer ophouden zal : maer indien na den voorsz tijt van een Jaer eenighe acte van Hostiliteyt daer zal zijn ghedaen/de schade zal zonder uytstel worden gherepareert.

VI.

De Onderzaten ende Inwoonders vande Landen vanden voorsz Heere Koninc / Eertzhertoghen / ende Staten / doende traffique inde Landen/ de eene vande andere/en zullen niet gehouden wesen te betalen meerder rechten/ ende impositien/als de Onderzaten/ende die vande vrienden/ende gheallieerden/ die minst zullen zijn beswaert.

VII.

Zullen ooc de Onderzaten ende Inwoonders vande Landen vanden Heeren Staten / hebben de zelve verzekertheyt ende vryheyt inde Landen vande voorsz Heeren Koninc ende Eertzhertoghen / die gheaccordeert is / aende Onderzaten vanden Koninc van groot Bretaignien/by het laetste Tractaet vande Vrede / ende de secrete Articulen / ghemaect metten Counestabel van Castilien.

VIII.

Van ghelijcken en zullen de Koopluyden/ Schippers/ Piloten/ Scheepsvolc/hunne Schepen, Koopmanschappen/ Waren/eñ andere goederen/hun toebehoorende/ niet moghen aengheslagen nochte ghearresteert worden/ tzij in krachte van eenich bevel generael ofte particulier/eñ voor wat zake dattet zij/van Oorloghe ofte anderzins/ zelfs niet onder pretext van hem daer van te willen laten dienen voor de conservatie ende beschermenisse des Landts/ daer onder men nochtans niet en verstaet te begrijpen die aenslagen ende arresten vande Justitie / door d'ordinaris weghen / ter oorzake vande eyghen schulden / obligatien / ende bundige contracten vanden ghenen jeghens den welcken de voorsz aenslagingen zullen zijn ghedaen / daerinne gheprocedeert zal worden/ghelijt ghebruyckelijc is/na recht ende redenen.

IX.

Ende ten opzien vande handelinghe der Nederlanden / ende de lasten ende Impositien / die gheheven zullen worden op de Koopmanschappen / Indien hier na bevonden wort dat daerinne is exces/ ende dat die gheincommodeert wort/ ter eerster requisitie die gedaen zal worden/ ter eenre ofte andere zijde/ zullen Commissarisen ghedeputeert werden/omme die te reguleren ende modereren by gemeen advijs/ist mogelijc : zonder dat daeromme het Bestandt zal ghebroken zijn/ indien sylieden niet en konnen accorderen.

X.

Indien eenige sententien ende vonnissen ghegeben waren tusschen persoonen van verscheyden partijen/ niet ghedefendeert wesende/ tzij in materie civile ofte crimenele / die en zullen niet moghen gheexecuteert werden jeghens de-

de persoonen der ghecondempneerden/ nochte hunne goederen/ ghedurende tvoorsz Bestandt.

XI.

Brieven van Marque eñ repressalien en zullen niet geaccordeert worden/ gheduerende den voorsz tijdt / ten zij met kennisse van zaken / ende in zaken/ inde welcke tzelve is toegelaten by de Keyserlijcke Wetten ende conscientien/ ende na d'ordre ghestelt byde zelve.

XII.

Men en zal niet moghen aen-komen/ inne-komen/ ofte blijven inde Havenen/ Bayen/ Playen/ ofte Reeden vande Landen / d'eene vande andere / met Schepen ende volc van Oorloghe/ in ghetal twelc zoude mogen suspitie gheven/ zonder verlof ende toelatinghe vanden ghenen/ onder dewelcke de voorsz Havenen/ Bayen/ Playen/ ende Reeden zijn/ ten ware men ghedreven wierde door tempeest/ ofte ghedronghen wierde tzelve te doen door noodt/ ende omme te schuwen eenighe periculen vander Zee.

XIII.

De ghene opten welcken de goederen zijn aengheslaghen ende gheconfisqueert/ ter oorzake vanden Oorloghe/ ofte hunne erfghenamen/ ende die hun recht hebben / zullen ghebruycken de zelve goederen gheduerende het voorsz Bestandt / ende zullen de possessie van dien aennemen by hun eyghen autoriteyt / ende in krachte van dit Tractaet / zonder dat van noode zij te hebben recours aende Justitie : niet teghenstaende alle incorporatien voor den Fisque/ verpandinghe/ ghedaen-ghiften/ tractaten/ accoorden/ ende transactien/ ende wat renunciatien zouden moghen ghestelt zijn inde voorsz transactien/ omme wt te sluyten van een ghedeelte vande goederen / den genen die de zelve behooren toe te komen: met laste nochtans datse daer van niet en zullen moghen disponeren/ nochte de zelve beswaren ofte verminderen/ hanghende den tijdt van tvoorsz ghebruyc / ten ware sy lieden verworven hadden toelatinge vande voorsz Heeren Eertzhertoghen/ ofte Staten.

XIIII.

Twelc oock plaetse hebben zal ten proffijte vande Erfghenamen van wijlen den Heere Prince van Orangien / zelfs voor de rechten die sy hebben inde Salines van het Graefschap van Bourgoingne/ die hunlieden zullen weder ghegheven ende ghelaten worden / zelfs mette Bosschen die daer van dependeren. Ende aengaende het proces van Chastelbelin / gheinstitueert by het leven van wijlen den voorsz Heere Prince vã Orangien/ int Hof van Mechlen/ jeghens den Procureur generael vanden Catholijcken Koninc/ de voorsz Heeren Eertzhertoghen beloven ter goeder trouwen hunlieden te doen gheven Justitie binnen een Jaer / na dat vervolch by hem zal wesen ghedaen/ zonder eenighen wtstel in alle rechtveerdichept ende sinceritept.

XV.

Indien de Fisque heeft doen verkoopen vande eene ende andere zijde eenighe gheconfisqueerde goederen/ de ghene/ dewelcke die zouden behooren wt krachte van het jeghenwoordich Tractaet toe te behooren / zullen ghehouden wesen hun te contenteeren/ met interest vanden prijs jeghens den penninc zestien / omme t'elcken Jare / gheduerende het Bestandt/ betaelt te worden/ op de neersticheyt vande ghene die bezitten de voorsz goederen : anderzins zal hunlieden gheoorloft zijn hun t'addresseren aende verkochte gronden ende erven.

Maer-

XVI.

Maer indien de voorſz verkoopingen gedaen waren by Juſtitie/voor goe-
de eñ wettelijcke ſchulden vanden genen die de voorſz goederen plagen toe te
behooren voor de confiſcatie/tzal hunlieden geoorloft zijn/ofte hunne Erfge-
namen/eñ recht vanden zelven hebbende/die naer hun te nemẽ/betalende den
prijs binnen een Jaer/te rekenen vanden dach van het jegenwoordich Trac-
taet/ na welcken tijt ſylieden daer toe niet meer en zullen ontfangen worden.
Ende de voorſz aennemingħe ende herkoopinghe by hun ghedaen zijnde/zul-
len ſylieden daer van moghen diſponeren ghelijc hun goet duncken zal / zon-
der dat van noode zal weſen te verwerven eenighe andere toelatinghe.

XVII.

Men en verſtaet nochtans niet de voorſz na hun neminghe plaetſe te ghe-
ven voor de verkochte huyſen / om deſe oorzaken ghelegħen inden Steden/
omme de groote incommoditeyt ende notable ſchaden/die ontfangen zouden
de verkrijghers/ter cauſe vande veranderingen ende reparatien/ die ſylieden
zouden moghen ghedaen hebben inde voorſz huyſen / daer van de liquidatie
zoude weſen te zeer lanc ende beſwaerlijc.

XVIII.

Ende zoo veel aengaet de reparatien ende verbeteringhen/ghedaen aen an-
dere verkochte goederen/ daer van de herkoopinghe is toegelaten/ indien die
worden gheprętendeert/ d'ordinaris Rechters zullen recht doen met kenniſſe
van zaken / blijvende de gronden ende erven ghehyppothequeert voor de ſom-
me daer toe de verbeteringen zullen worden gheliquideert/ zonder dat noch-
tans gheoorloft zal weſen aende voorſz koopers te gebruycken recht van re-
tentie/ omme daer van betaelt ende voldaen te weſen.

XIX.

Indien eenighe fortificatien ofte publicque wercken ghedaen zijn / vande
eene ofte andere zijde/ met toelatinge ende autoriteyt vande ſuperieurs/inde
plaetſe daer van reſtitutie behoort ghedaen te worden/door het jeghenwoor-
dich Tractaet: De Eyghenaers van dien zullen gehouden weſen hun te con-
tenteren / met d'eſtimatie die ghedaen zal worden bijde ordinaris Rechters/
go vande voorſz plaetſen/ als vande Juriſdictie die ſy daer hadden/ten ware
partijen onderlinghe accordeerden.

XX.

Aengaende de goederen van Kercken/Collegien/ende andere Pieuſe plaet-
ſen/ ghelegħen inde vereenichde Provincien / dewelcke waren Leden depen-
derende vande Kercken/ Beneficien / ende Collegien die zijn vande ghehoor-
zaemheyt vande Eerzhertoghen / tgene niet verkocht en is geweeſt voor den
eerſten Januarij 1607/zal hunlieden weder ghegheven ende ghereſtitueert
worden / ende zullen daerinne weder komen /ooc by hun eyghen autoriteyt
ende zonder behulp van Juſtitie / omme tzelve te ghebruycken gheduerende
het Beſtandt / ende zonder daer van te moghen diſponeren na dat hier voren
ghezeyt is. Maer voor den ghenen die verkocht zijn voor den voorſz tijdt/
ofte ghegħenen in betalinghe by de Staten van eenighe Provincie / de rente
vanden prijs zal hun betaelt worden t'elcken Jare / naer advenant den pen-
ninc zeſtien/ bijde Provincie die de voorſz verkoopinghe zal hebben ghedaen/
ofte de voorſz goederen gegeven in betalinge/ende ooc gheaſſigneert in zulcke
maniere/ dat ſy moghen weſen verzekert. Van ghelijcken zal ghedaen ende
gheobſerveert worden vande zijde vande voorſz Heeren Eertzhertoghen.

Die

XXI.

Den ghenen aenden welcken de gheconfisqueerde goederen bet voren ghe- restitueert te worden/ en zullen niet gehouden wesen te betalen eenige achter- stallen van renten/ lasten/ ende devoiren/ specialijc gheaffecteert ende gheas- signeert op de zelve goederen/ voor den tijt dat sy lieden die niet en hebben ge- bruyct. Ende zoo sy lieden ver volcht ofte ghemoept worden vande eene ofte andere zijde, zullen werden gherenvoyeert/ als gheabsolveert.

XXII.

Men en zal oot niet moghen pretenderen voor de goederen die verkocht ofte gheaccordeert zijn/ omme gedijet ofte herdijet te worden/ anders als die opstallen daer voren de possesseurs hun hebben verbonden by de Tractaten daer toe ghemaect/ met den interest vande ghefurneerde penninghen / indien eenighe ghegeven zijn/ oot naer advenant vanden pennint zestien/als boven.

XXIII.

De jugementen ghegeven/ omme de goederen en rechten gheconfisqueert/ met partyen die gekent hebben den Rechter / ende wettelijc zijn gedefendeert gheweest/zullen houden/ende en zullen de gheccondemneerden niet ontfangen worden om die teghen te zegghen/ten ware door ordinaris weghen.

XXIIII.

De voorsz Heeren Eertzhertoghen ende Staten / zullen committeren elc int syne: De Officiers ende Magistraten tot d'administratie vande Justitie ende Politie inde Steden en stercke plaetsen/dewelcke door het jeghenwoor- dich Tractaet behooren ghecrestitueert te worden aende proprietarissen/om- me die te ghebruycken gheduerende het Bestandt.

XXV.

De meublen geconfisqueert / en de vruchten die verballen zijn voor het be- sluyt vā het jegēwoordich Tractaet/en zullē niet subject wesen tot restitutie.

XXVI.

De actien mobiliairen / dewelcke gheremitteert zijn by den voorsz Heeren Eertzhertogen ofte Staten/ tot profijte van particuliere schuldenaers/ voor den eersten Januarij zestien hondert ende zeven / zullen blijven wtghedaen vande eene ende andere zijde.

XXVII.

Den tijt die geloopen heeft gheduerende den Oorloghe/ te beginnen zedert den Jare 1567/en zal niet ghcrekent worden omme te maken prescriptie tus- schen den ghenen die waren van verscheyden partijen.

XXVIII.

De ghene die gheduerende den Oorloge vertrocken zijn in neutrale Lan- den/zullen ghenieten de vruchten van dit Bestandt/ ende zullen mogen woo- nen daer hun tzelfde goet dunct/,zelfs wederkeeren in hun oude woon-plaet- sen/omme daer te woonen in alle zekerheyt/ onderhoudende de Wetten van- den Lande/zonder dat ter oorzake van hunne wooninghe(die sy lieden zullen doen in wat plaetse dattet zij) hunne goederen zullen moghen werden aen- ghestaghen/ ofte sy lieden ghepriveert van het ghebruyc der zelver.

XXIX.

Daer en zullen gheen nieuwe Forten gemaect worden geduerende tvoorsz Bestandt ende Nederlanden/ vande eene ofte andere zijde.

XXX.

De Heeren vanden Huyse van Nassau/en zullen niet moghen worden ver- volcht

volcht ofte ghemolesteert/in hare persoonen ofte goederẽ/geduerende t'voor-
schreven Bestandt : voor de schulden ghecontracteert by wijlen den Heere
Prince van Orangien/sedert den Jare vijfthien-hondert seven ende tsestich
aff tot syn overlijden toe/noch voor de vervallen lasten/ ghedurende het sai-
sisement ende annotatie der goederen/die daer mede waren belast.

XXXI.

Indien eenighe contraventie van dit Bestandt ghedaen ware door eenighe
particulieren/zonder bevel vanden voorsz. Heeren Coninc / Ertshertoghen
ofte Staten / die schade zal worden gherepareert ter selver plaetse daer die
contraventie zal wesen ghedaen / indien sy aldaer werden achterhaelt / ofte
wel tot hare woonplaetse/zonder dat sy luyden elders zullen mogẽ vervolcht
worden in hare lichamen ofte goederen/in wat manieren dattet zij. Ende en
zal niet gheoorloost wesen te komen tot de wapenen ofte breken van dit Be-
stant ter oorzake van dien : maer zal wel toeghelaten zijn inghevalle van o-
penbare weygheringhe van Justitie hem te voorzien / ghelijc ghebruyckelijc
is /by brieven van marque ofte represalien.

XXXII.

Alle onterffenisse ende dispositien ghedaen in haet vander Oorloghe / zijn
verklaert nul/ende ghehouden als niet gheschiet.

XXXIII.

Die Onderzaten ende Inwoonderen der Landen van den Heeren Erts-
hertoghen ende Staten/van wat qualiteyt ofte conditien die zijn / zijn ver-
claert capabel omme te succederen/die eene d'andere / zoo deur testament als
zonder testament/ nae de coustuymen vande plaetse/ ende indien eenighe suc-
cessien hier te voren vervallen zijn aen eenighe vande selve / sy sullen daer-
inne werden ghehanthout/ende gheconserveert.

XXXIIII.

Alle ghevanghens van Oorloghe zullen ontslagen werden vande eene ende
de andere zijde/zonder te betalen eenich rantzoen.

XXXV.

Ende ten eynde het jeghenwoordich tractaet te beter mach worden onder-
houden/beloven respectivelijc die voorsz. Heeren Coninc/Ertzhertoghen en-
de Staten/die goede hant te houden / ende ghebruycken hare macht eñ mid-
delen een yeghelijc inden synen / omme te maken die passagien vry / ende die
Zee ende revieren navigabel ende zeecker / jeghens die incursien van Muyt-
makers / Zeeroovers / Loopers / ende Roovers / ende indien sy luyden die
konnen apprehenderen/die zelve te doen straffen met rigeur.

XXXVI

Beloven boven dien niet te doen jeghens ofte in prejuditie van dit jeghen-
woordich tractaet/nochte gedoogen ghedaen te worden/directelijc ofte indi-
rectelijc/ende indient ghedaen ware / tzelve te doen repareren zonder eenighe
swaricheyt nochte uytstel. Ende tot onderhoudinghe van alle tghene voorsz.
is verbinden sy henlieden respectivelijc(zelfs die voorsz. Heeren Coninc ende
Eertzhertoghen hare successeurs)ende voor de bundicheydt vande zelve ver-
bintenisse/renuncieren alle wetten / coustuymen / ende anders zaken daer je-
ghens strijdende.

XXXVII.

Dit jegenwoordich tractaet zal gheratificeert eñ geapprobeert worden by
den voorsz. Heeren Coninc/Eertzhertogen ende Staten/ende die brievẽ van
ratificatie

ratificatie vande voorſz. Heeren Eertzhertogen ende Staten by die eene den anderen overghelevert in goede ende behoorlijcke forme / binnen vier dagen. Ende aengaende die ratificatie vande voorſz. Heere Coninc / die voorſz. Heeren Eertzhertogen hebben beloofte ende zullen ghehouden wesen d'selve te gheven binnen drij maenden / oor in goede ende behoorlijcke forme / ten eynde de voorſz. Heeren Staten / hare onderzaten ende inwoonderen / mogen gebruyken het voorſz. Bestant volkomelijc ende in alle verzeeckerheyt.

XXXVIII.

Het jegenwoordich tractaet ſal alomme daer zulcx behoort / ghepubliceert worden / terſtont na dat die ratificatie ſal weſen ghedaen by den voorſz. Heere Eertzhertogen ende Staten / ceſſerende van alſnu alle acten van vyantſchap.

ALdus ghedaen ende gheſloten inde Stadt ende Cité van Antvverpen, den voorſchreven neghenden April, int jaer Duyſent ſes hondert ende neghen, ende gheteeckent byden Heeren Ambaſſadeurs vande Coninghen dē Alder-Chriſtelijcſten, ende van groot Britagnien, als middelaers, ende den Ghedeputeerden vande Heeren Eertzhertogen ende Staten, VVas onderteeckēt,

P. Iannin, *Elye de la Place*, *Ri. Spencer*, *Rodolphe VVinvvood*, *Ambroſio Spinola*, *le Preſ. Richardot*, *Iu. de Mancicidor*, *Fr. Iehan Neyen*, *L. Vereycken*, *Louys Conte de Naſſau*, *W. v. Brederode*, *Cornelis van Ghent*, *Iohan van Oldenbarnevelt*, *I. de Malderee*, *G. de Reneſſe*, *G. Hillama*, *Iohan Sloeth*, *Ab. Coenders*.